

Uchwała Konferencji Episkopatu Polski

z dnia 7 czerwca 2016 roku

w sprawie minimalnych wymogów w kształceniu nauczycieli religii

Na podstawie art. 9 Statutu Konferencji Episkopatu Polski, w związku z § 1 Porozumienia pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej z dnia 31 maja 2016 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii, zwanego dalej Porozumieniem, Konferencja Episkopatu Polski na 373. Zebraniu Plenarnym postanawia, co następuje:

§ 1

1. Przygotowanie pedagogiczne do nauczania religii, o którym mowa w § 1 pkt. 2 Porozumienia, obejmuje nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki, katechetyki i dydaktyki, nauczanych w powiązaniu z teologią, w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin oraz odbycie pozytywnie ocenionych praktyk pedagogicznych w zakresie nauczania religii w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin.

2. Minimalną liczbę godzin dla poszczególnych grup przedmiotów i praktyk koniecznych do uznania przygotowania, o którym mowa w ust. 1, określa się następująco:

- 1) przedmioty psychologiczno-pedagogiczne – 150 godzin;
- 2) przedmioty katechetyczne – 120 godzin;
- 3) praktyki katechetyczne w szkole – 120 godzin;
- 4) praktyki w zakresie psychologiczno-pedagogicznym – 30 godzin.

§ 2

Teologiczno-katechetyczne studia podyplomowe, o których mowa w § 1 pkt. 3 Porozumienia, obejmują nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu przedmiotów teologicznych (biblistyki, teologii dogmatycznej, teologii moralnej, liturgiki, teologii duchowości, katolickiej nauki społecznej, historii Kościoła) w wymiarze nie mniejszym niż 480 godzin, a także:

- 1) w odniesieniu do osób nie posiadających przygotowania pedagogicznego – nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu przygotowania pedagogicznego do nauczania religii w wymiarze określonym w § 1 ust. 2;
- 2) w odniesieniu do osób posiadających przygotowanie pedagogiczne – nabycie wiedzy i umiejętności z przedmiotów katechetycznych w wymiarze nie mniejszym niż 120 godzin oraz odbycie pozytywnie ocenionych praktyk katechetycznych w szkole w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin.

§ 3

1. Podyplomowe studia katechezy przedszkolnej, o których mowa w § 1 pkt. 3 Porozumienia, obejmują nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu przedmiotów teologicznych, katechetyki i wychowania religijnego w wymiarze nie mniejszym niż 180 godzin.

2. Program studiów, o którym mowa w ust. 1, podlega zatwierdzeniu przez Przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski.

§ 4

Do prowadzenia studiów podyplomowych, o których mowa w § 2 i 3, upoważnione są uczelnie prowadzone przez Kościół katolicki oraz katolickie wydziały teologiczne uczelni publicznych.

§ 5

1. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 września 2016 roku.

2. Jednolite studia magisterskie na kierunku teologia z przygotowaniem katechetyczno-pedagogicznym oraz studia podyplomowe, o których mowa w § 2, rozpoczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej uchwały, zachowują dotychczasowy wymiar godzin przygotowa-

nia katechetyczno-pedagogicznego ustalony w uchwałach jednostek uczelni prowadzących te studia. Absolwenci tych studiów spełniają wymogi opisane w § 1 pkt. 2 Porozumienia.

3. Studia podyplomowe, o których mowa w § 2, rozpoczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej uchwały, zachowują dotychczasowy wymiar godzin ustalony w uchwałach jednostek uczelni prowadzących te studia. Absolwenci tych studiów spełniają wymogi opisane w § 1 pkt. 3 Porozumienia.

Wyjaśnienia

do podpisanego tekstu „Porozumienia pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii”

Geneza

Kwestia kwalifikacji nauczycieli religii jest regulowana w drodze porozumienia pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski i Ministrem właściwym dla spraw oświaty. Porozumienia takie były zawierane w roku 1993 oraz 2000. Zabezpieczały one prawa Kościoła, a jednocześnie zawierały istotny element, jakim było dążenie do dostosowania kwalifikacji nauczycieli religii do powszechnie obowiązujących wymagań wobec nauczycieli, przy zachowaniu specyfiki lekcji religii, a także wzięciu pod uwagę możliwości kadrowych Kościoła. Oznacza to, między innymi, że porozumienie z natury rzeczy winno być dokumentem od czasu do czasu zmienianym, skoro ulegają zmianie przepisy ogólne dotyczące kwalifikacji nauczycieli, standardy kształcenia nauczycieli, zaś praktyka pokazała, że dotychczasowy dokument był niedoskonały.

Z tego powodu od roku 2007 prowadzone były rozmowy nad nowym brzmieniem Porozumienia. Sytuacja polityczna, wdrażane reformy, następnie bliskość wyborów nie pozwalały władzom MEN na parafowanie Porozumienia. Obecnie sytuacja dojrzała do podpisania takiego dokumentu, zaś zawarte w projekcie ustalenia są wynikiem konsekwentnej linii negocjacyjnej przyjętej przez stronę kościelną. Chodzi mianowicie o to, by lekcja religii nie cieszyła się jakimiś szczególnymi przywilejami, ale by prawo państwowe respektowało jej wyznaniowy charakter, a co za tym idzie, kompetencje Kościoła w prezentowaniu kandydatów na nauczycieli oraz w ich kształceniu.

Status

Podpisane Porozumienie, wynegocjowane przez Biuro Programowania Katechezy przy Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z Departamentem Współpracy z Samorządem Terytorialnym Ministerstwa Edukacji Narodowej, zyskało aprobatę Konferencji Episkopatu Polski. Zostało ono podpisane w 31 maja 2016 roku przez minister Annę Zalewską i bpa Marka Mendyka. Dokument wejdzie w życie z dniem 1 września 2016 roku, a więc z zachowaniem przyzwoitego okresu *vacatio legis*.

Zmiany w porównaniu z Porozumieniem z roku 2000

1. Nowe Porozumienie wprowadza przepis, zapisany zresztą w prawie oświatowym, że nauczyciel mianowany lub dyplomowany nie musi dostosowywać się do nowych kwalifikacji (§ 10 ust. 1). Oznacza to, że nowe przepisy dotyczą nauczycieli stażystów i kontraktowych, którzy winni dostosować swoje wykształcenie w ciągu trzech lat (§ 10 ust. 2).
2. Nowe Porozumienie podnosi poprzeczkę, jeśli chodzi o kwalifikacje nauczycieli w niektórych rodzajach szkół:
 - a. w szkołach kończących się maturą nie będą mogli uczyć w przyszłości nauczyciele innych specjalności, którzy uzupełnili wykształcenie nie w drodze magisterskich studiów teologicznych, ale w drodze ukończenia studiów podyplomowych; najwyższy etap edukacyjny dostępny dla tych osób to gimnazjum;
 - b. w gimnazjach nie będą mogły już uczyć osoby, które mają jedynie licencjat zawodowy (co jest zgodne ze zmianami w całości systemu oświaty); najwyższy etap edukacyjny dostępny dla tych osób to sześcioklasowa szkoła podstawowa;
 - c. w przedszkolach i szkołach specjalnych będą mogły nauczać jedynie osoby, które ukończyły przynajmniej studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny, niezbędny do pracy z wychowankami mającymi konkretną niepełnosprawność (co jest wymogiem prawa oświatowego dla wszystkich innych nauczycieli).
3. Jednocześnie nowe Porozumienie rozszerza możliwość zatrudniania osób, które mogą nauczać religii w przedszkolach, o absolwentów pedagogiki religijnej lub katechetyki prowadzonej przez uczelnię katolicką lub katolicki wydział teologiczny uczelni publicznej, a także o przedszkolanki, które ukończą krótkie (roczne) studia podyplomowe katechezy przedszkolnej.
4. Nowe Porozumienie daje kwalifikacje do nauczania religii studentom teologii po IV roku nauki oraz kleryków po IV i V roku nauki (§ 7 i 8). Postulat, by można było zatrudniać studentów teologii po IV roku nauki oraz kleryków po IV i V roku nauki, był rafa, o którą rozbijały się dłuższy czas prowadzone negocjacje. Ministerstwo przyjęło tłumaczenie, że można takie rozwiązanie przyjąć, skoro studia teologiczne są jednolite magisterskie. W związku z tym studenci i klerycy po IV roku traktowani są jako quasi-absolwenci studiów licencjackich, a klerycy po V roku jako quasi-absolwenci studiów magisterskich bez tytułu zawodowego magistra. Przez to wymogi kwalifikacyjne studentów teologii i kleryków zostały podwyższone o jeden etap edukacyjny, ale zasadę, wygodną dla kurialnych wydziałów katechetycznych i seminariów duchownych, udało się zachować.
5. Nowe Porozumienie też zmienia nazwę *przygotowania katechetyczno-pedagogicznego* na *przygotowanie pedagogiczne do nauczania religii*. Daje to możliwość nauczycielowi religii podejmowania studiów uzupełniających do uczenia innych przedmiotów na takich samych warunkach, jakie określone są w przepisach odnoszących się do nauczycieli innych przedmiotów.

Delegacje dla Konferencji Episkopatu Polski

Nowe Porozumienie zawiera delegację dla Konferencji Episkopatu Polski odnośnie do określenia godzinowego wymiaru podyplomowych studiów teologiczno-katechetycznych oraz podyplomowych studiów katechezy przedszkolnej. Strona kościelna proponowała, by liczba godzin została zapisana w Porozumieniu. Ministerstwo odradziło wprowadzenie do Porozumienia tej regulacji, przekonując, że umieszczenie jej w odrębnej uchwale Konferencji Episkopatu Polski da możliwość bardziej elastycznego dostosowania zasad kształcenia nauczycieli religii do zmieniających się przepisów oświatowych. Argumenty Ministerstwa zostały przyjęte przez stronę kościelną.

Uchwała została podjęta na czerwcowym zebraniu plenarnym Konferencji Episkopatu Polski. Uchwałę przygotowało Biuro Programowania Katechezy przy Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski.